

Oppsynsrapport

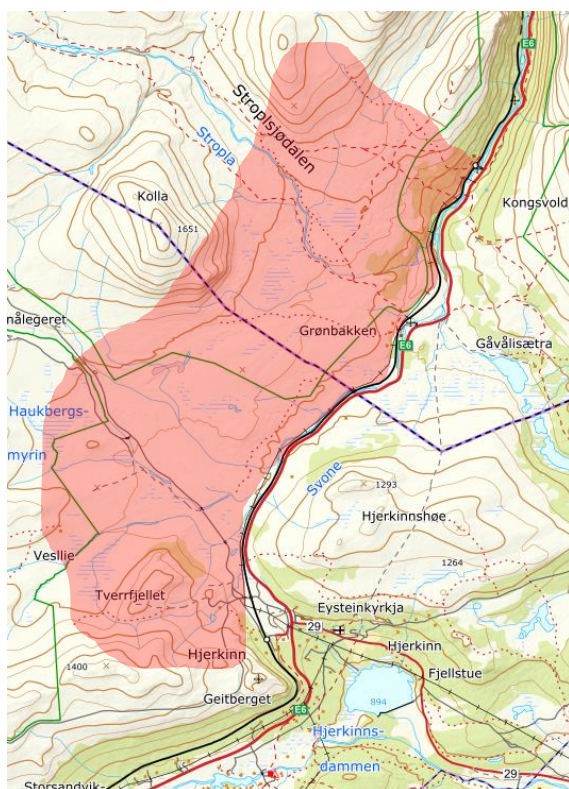
Snøhetta Øst

- villreinens arealbruk, uke 34/35

Bakgrunn

Bakgrunnen for rapporten er å beskrive villreinens arealbruk i østlige deler av Snøhetta øst villreinområde i uke 34/35, nærmere bestemt i områdene mellom Hjerkin, Kongsvold og Kolla. Formålet er å synliggjøre utfordringene villreinen har når den skal trekke gjennom området. Området er preget av stor menneskelig aktivitet hele året. Denne rapporten dokumenterer observasjoner gjort av oppsynspersonell og ansatte ved Norsk Villreinsenter i uke 34/35 i 2022.

Villreinens arealbruk i området er godt kartlagt. Denne rapporten er et bidrag i å vise noen konkrete eksempler på utfordringene i området i en begrenset periode.

1 Området mellom Hjerkin, Kongsvold og Kolla merket med rødt.

Rapporten er skrevet av Espen Rusten (SNO), i samarbeid med Tord Bretten (SNO), Tore Larsson (Dovre fjellstyre), Bjørn Sæther (Sunndal fjellstyre) og Raymond Sørensen (Norsk Villreinsenter).

1. Arealbruk i uke 34/35

Villreinjakta startet 20.august. Sørlig vind i midten av august og første uka av jakta førte til at en del villrein oppholdt seg i det gamle skytefeltet og i fjellområdene sør mot Dombås. Ei uke ut i jakta ble det mer nordlig vind og i løpet av søndag, mandag og tirsdag i uke 34/35, begynte flere av flokkene å trekke nordover.

Søndag 28.august

Utpå kvelden kom det en flokk på ca 100 dyr på østsida av Kolla, disse ble støkt av jegere og endte oppi Kolla. Oppdalsjegere posterte på grensa ved Kolla. I tillegg var det en del spredt ferdsel på hele stisystemet fra Grønbakken og innover.

Mandag 29.august

Fjelloppsyn satt i Vesle Nystugguhøa og observerte mot Kolla, Kollflata og innover Stroplsjødalen. Utpå ettermiddagen dukka det opp en flokk på Kollflata som trakk mot Grønbakken. Det felt et par dyr og flokken flyktet mot Kaldvella for å krysse Stroplsjødalen. Flokken stoppet like før de kom til stien og elva, og viste klart "redsel" for stien, hvor de snudde, gikk 100-200 meter lenger opp, for så å prøve igjen. Dyrene ble da innhentet av ny jeger på vestsiden av Kaldvella, og et eller to dyr ble felt. Dyrene trakk deretter opp i Kolla. Ved toppen ble det felt nok et dyr, før de trakk sør over toppen og ut av syne. Det var anslagsvis ca. 100 personer i tillegg til jegere som beveget seg etter stiene fra Kongsvold/Grønbakken denne dagen. Mange av disse gikk inn til Hestgjeterhytta, mens minst 5 puljer a 2 personer, gikk runden opp i Salen og ned til Kongsvold igjen.

Det var fellesjaktdager disse dagene og grensen går i Kaldvella, men ingen av dyrene kom så langt at de fikk muligheten til å trekke over, på grunn av turister, fotografer og jegere, som har tillatelse til å jakte på vestsiden av Kaldvella.

Tirsdag 30.august.

Vindretningen hadde nå dreid mot sørøst. SNO oppholdt seg i området mellom Kongsvold og Vesle Nystuguhø store deler av dagen. I 08-09-tida ble det oppdaget en flokk på 9 bukker på myrene øst for Kolla. Disse beitet ute på myra og trakk sakte mot vinden (nordover). I løpet av et par timer ble det observert 3-4 grupper på tur innover stiene fra Grønbakken mot Kolla, og langs stien fra Kongsvold. I tillegg var det flere personer som gikk på de samme stiene på egenhånd, både jegere og andre besøkende. Totalt ble det observert minst 150 personer på disse stiene i løpet av formiddagen. Etter kort tid ble bukkeflokken støkt og trakk opp i Kolla.

Fjelloppsynet observerte en flokk ved Haukberget. Både jegere og fotografer oppholdt seg i nærheten av denne flokken.

Utpå kvelden fikk både SNO og Fjelloppsynet melding om en villreinflokk (ca 250 dyr) som oppholdt seg i nærheten av bommen på Snøheimveien ved Hjerkin. I løpet av kvelden ble det felt 2 dyr inntil Snøheimveien, ca 500 meter innenfor bommen ved Hjerkin. Etter påskyting delte flokken seg i tre. To av flokkene ble "fanget" mellom infrastruktur før de etter hvert trakk utover myrene mot Haukberget.

Onsdag 31.august og torsdag 1.september.

Sørøstlig vind. I løpet av disse dagene ble den samme flokken observert i området Grisungdalen/Tverrfjellet av naturveilederen som betjener viewpoint Snøhetta. Onsdag observerte SNO en flokk som "kvernet" i fjellsida sør for stien til viewpoint Snøhetta.

Fjelloppsynet observerte et par flokker i Kolla. Disse trakk etter hvert sørover.

Fredag 2.september

Det fortsatte med sørøstlig vind. Denne helga ble det arrangert fuglehundprøver i terrenget innover mot Kolla og Vesle Nystuguhø.

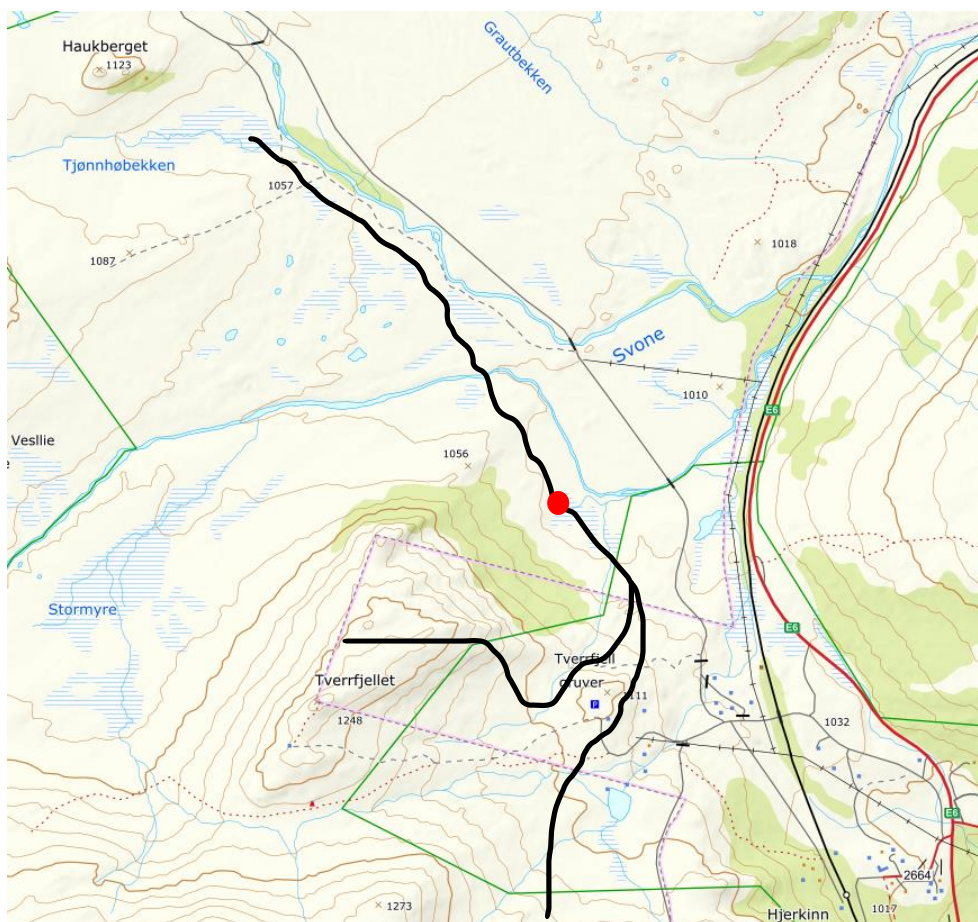
Fra sørsiden av Kolla ble det i 12-tida observert to flokker som gikk sammen til en flokk på myra nedenfor Tverrfjellet i Grisungdalen. I løpet av en times tid trakk flokken mot vinden opp på ryggen av Tverrfjellet. Her var det både jegere og turister. Flokken ble jaktet på oppe på ryggen nordøst for toppen på Tverrfjellet. Etter ca 3 timer trakk flokken ned på sørsiden av Tverrfjellet og ned mot stien og p-plassen til viewpoint Snøhetta.

På dette tidspunktet var daglig leder ved Norsk Villreinsenter orientert om villreinflokken. Villreinsenteret valgte å stenge stien ved p-plassen og tømme området mellom p-plassen og selve bygget på toppen for besøkende. Naturveilederen ved Norsk Villreinsenter holdt tilbake besøkende på p-plassen inntil SNO ankom. På dette tidspunktet var det 15-20 besøkende som oppholdt seg på p-plassen. De fleste forlot området utover kvelden.

Villreinflokken gjorde flere forsøk på å krysse stien til viewpoint Snøhetta, men det var tydelig at ferdsel på stien tidligere på dagen forhindret kryssing av stien. Klokka 20 ble det felt et dyr ca 250 meter innenfor starten på stien. På dette tidspunktet var det kun noen få turister igjen på p-plassen. Flokken forsvant deretter over Tverrfjellet.

Lørdag 3.september

Fortsatt sørøstlig vind. Flokken på ca 250 dyr oppholdt seg fortsatt i området og i 11-tida ble den observert ved elva Svåne, ca 3 km innenfor bommen på Snøheimveien. I løpet av et par timer trakk flokken mot vinden og kom etter hvert til Grisungbekken. Ca kl 12:30 kom et følge på 28 ryttere fra Hjerkinns i retning mot Grisungbekken. Disse ble kontaktet og bedt om å følge alternativ rute langs Snøheimveien. Anmodningen ble fulgt, og etter ca 30 minutter fortsatte flokken mot Hjerkinns. Her roet den seg på myra øst for Tverrfjellet. Kl 15 ble det felt et dyr i dette området. Flokken trakk ca 200 meter lenger nord. Her oppholdt den seg på et begrensa myrområde i 4 timer. Kl 19 ble det felt ytterligere et dyr på myra.

Villreinens arealbruk lørdag 3.september. Rød prikk viser hvor flokken oppholdt seg i 4 timer.

Flokken delte seg og trakk forbi på begge sider av p-plassen til viewpoint Snøhetta. På dette tidspunktet oppholdt det seg 6-7 jegere og en del besøkende på p-plassen. Det ble også observert hunder både med og uten bånd. En jeger felte et dyr ved bekken mellom p-plassen og Tverrfjellet. Begge flokkene forsvant ut av syne i retning Grisungdalen og Vålåsjøhøe.

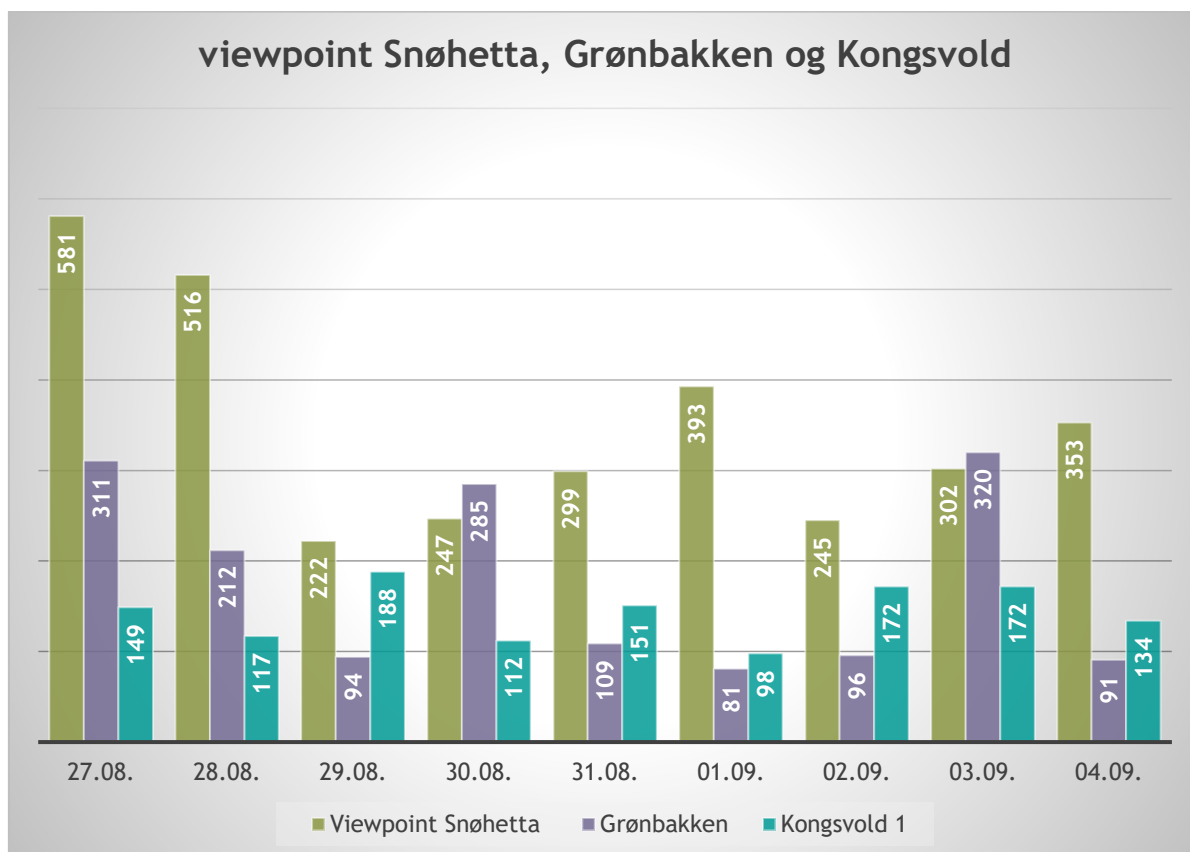
Søndag 4.september

Fortsatt sørøstlig vind. SNO observerte en flokk på ca 30 dyr som kom nordfra og krysset Snøheimveien ved Veslefallet. Flokken trakk etter hvert til myra der flokken på ca 250 dyr oppholdt seg dagen før. Pga tåke var det ikke mulig å se hvor flokken trakk etter et kort opphold på myra.

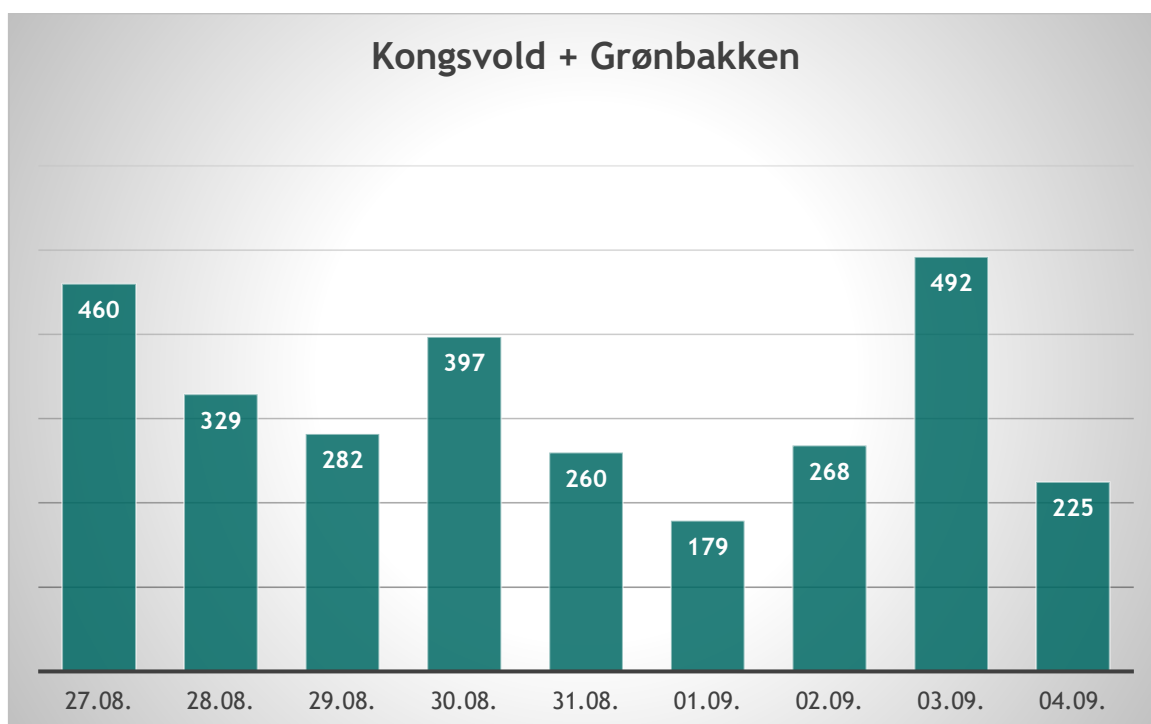
Ifølge arrangøren av fuglehundprøven, ble det observert en flokk på ca 30 dyr i Vesle Nystuguhø lørdag.

Ferdselsregistreringer

På oppdrag fra Dovrefjell Sunndalsfjella nasjonalparkstyre gjennomfører SNO ferdselsregistreringer på flere viktige stier inn i området. Nedenfor presenteres registreringene som er gjort på stiene viewpoint Snøhetta, Grønbakken og Kongsvold (T-stien) i perioden 27.august til 4.september. Tallene som presenteres er totalt antall passering per dag (inn+ut).

Totalt antall passeringer på stiene viewpoint Snøhetta, Grønbakken og Kongsvold (T-stien).

Summen av totalt antall passeringer på stiene fra Grønbakken og Kongsvold (T-stien).

Dataene fra ferdselstelloene gir et bilde på antall passeringer ved tellepunktet ved starten på stien. Vi har ikke tall på hvor mange av de beøkende som har gått moskusstien fra Kongsvold og Grønbakken. Observasjoner fra felt tyder likevel på at mange av de som har passert ferdselstelloene har fortsatt lenger inn i fjellet enn moskusstien.

Oppsummering

Observasjonene som er beskrevet, viser at det ved sørøstlig vindretning er stor sannsynlighet for at villreinflokker kommer i nærheten av Hjerkin og Tverrfjellet. Området mellom Kolla og E6 er viktig trekk-korridor for villreinen på trekk nord/sør mellom Stroplesjødalen og gamle skytefeltet

I løpet av dagene som er beskrevet i denne rapporten er det observert følgende brukere/besøkende i området:

- Fotografer
- Turgåere
- Syklister på Snøheimveien
- Organisert ferdsel:
 - Moskussafari
 - Rideturer
 - Skoleklasse
 - Fototurer
 - Fuglehundprøver
- Jegere og jaktutøvelse
- Besøkende til viewpoint Snøhetta
- Buss til Snøheim
- Annen kjøring på Snøheimveien

Den samla belastningen som følge av ulike ferdselsformer, medfører at villreinens naturlige trekk gjennom området blir forstyrret. Topografi, infrastruktur, samt vindretning, fører til at villreinen ved flere anledninger har havnet i "blindveier" hvor den har blitt stående i pressa situasjoner over lengre tid. Slike situasjoner fører til stress, samt tap av tid til hvile og beite.

Jaktutøvelse i områder med mye ferdsel og infrastruktur stiller store krav til sikker jaktutøvelse. Dette gjelder spesielt i området nærmest Hjerkin, men også langs deler av aksene nordover mot Stroplesjødalen hvor jernbanen og E6 utgjør en yttergrense.

Ferdselen ut fra Grønbakken skjer i vifteform langs flere stier og spredt i terrenget. Noe av samme tendensen er tydelig langs T-stien fra Kongsvold. Her er det også en del ferdsel opp mot Salen og Vesle Nystuguhø. Ferdselsmønsteret i området er beskrevet i NINA Rapport 2061.

Ferdsel i området er en stor utfordring for villreinens trekkmuligheter. Data fra ferdselstellerne for denne begrensede perioden, viser at ferdselen utgjør en barriereeffekt for reinen, jf NINA Temahefte 51, Horisont Snøhetta, s. 37.

Denne rapporten beskriver:

- store utfordringer for villreinen å trekke nord/sør mellom Stroplsjødalen og Snøheimveien.
- utfordringer ved å gjennomføre villreinjakt i områder med stor ferdsel og infrastruktur (veier, jernbane og turistattraksjoner).